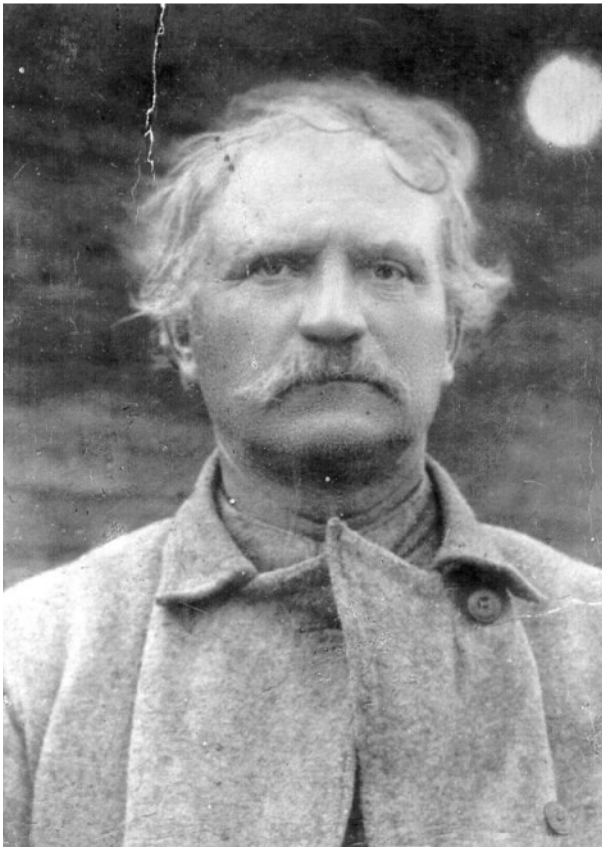

6.3 Knygnešių karalius – Jurgis Bielinis

Jurgio Bielinio portretas

Jurgis Bielinis – ant pečių išnešiojęs lietuvių kalbą kartų kartoms

Jurgis Bielinis buvo garsiausias knygų kontrabandininkas, už kurio galvą buvo žadama didžiulė premija.

J. Bielinis gimė 1846 m. Purviškiuose, Panevėžio apskrityje. 1864 m. vedė Oną Pipinytę, 1867 m. susilaukė sūnaus Jono Adomo. 1868 m., mirus žmonai ir sūnui, išnuomojo ūkį ir metus mokėsi Šiauliuose (manoma, gimnazijos parengiamojoje klasėje). 1869–1870 m. mokslus tęsė Mintaujoje (dabar Jelgava, Latvija), tikriausiai miesto mokykloje. 1870–1872 m. baigė tris klases Rygos vokiečių pradžios mokykloje. Pramoko rusų, lenkų, latvių, vokiečių kalbų.

1873 m. pradėjo verstis nelegalių, tradiciniais lotyniškais rašmenimis spausdintų lietuviškų knygų platinimu. Tapo vyskupo Motiejaus Valančiaus ir kunigo Johano Zabermano, kuris Tilžėje leido lietuvišką spaudą, ryšininku.

1883 m., apsilankęs Garšviuose, susipažino su Kazimieru Ūdra. Subūrę bendraminčių ratą, 1885 m. įkūrė Garšvių knygnešių draugiją ir tapo jos dalininku. Šioje draugijoje vieni rūpinosi spaudos pirkimu Mažojoje Lietuvoje, kiti ją pernešdavo per sieną, tretie veždavo į Garšvius, o dar kiti ją platindavo po Lietuvą. J. Bielinis palaipsniui sukūrė didžiausią Lietuvoje spaudos platinimo tinklą, bendraminčių buvo vadinamas Ministru.

1876 m. pradėjo ūkininkauti gimtinėje, vedė antrą žmoną Oną Brazauskaitę, su kuria susilaukė trijų sūnų ir vienos dukters. Ona valdė ūkį, augino mažamečius vaikus, slėpė vyro atgabentas knygas, ištvėrė daugybę kratų ir grasinimų. Sūnus Kipras Bielinis tėvo dėka anksti susipažino su lietuviška spauda ir jos platinimu.

Caro žandarams ir pasienio sargybiniams J. Bielinis buvo įkliuęs 5 kartus, bet dėl sumanumo ir drąsos jam pavykdavo ištrūkti. Už jo sugavimą valdžia buvo paskyrusi didelę premiją.

Pasakojama, kad kartą J. Bielinis turėjo pernešti knygas per sieną, todėl paprašė draugo pagalbos. Naktį draugas tupėjęs laukuose, netoli sargybos (ten, kur J. Bielinis kirsdavo sieną iš Tilžės į Lietuvą). Jis turėjo išgirsti signalą (suūbauti kaip

6.3 Knygnešių karalius – Jurgis Bielinis

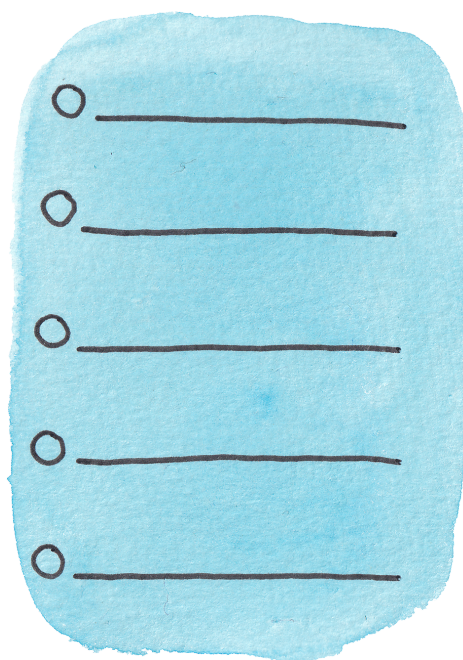
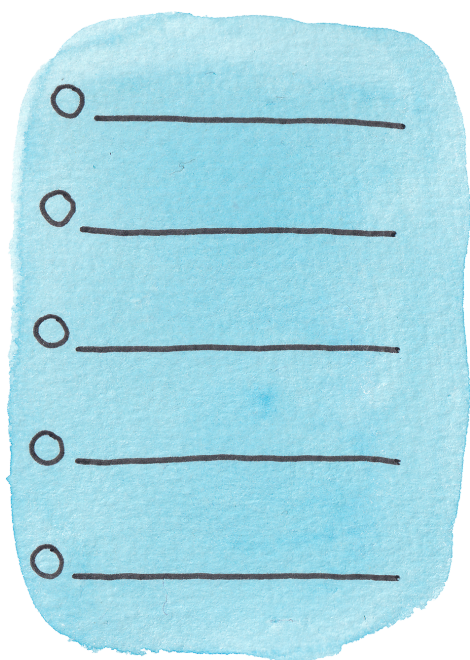
pelėda) ir po signalo bliaudamas kaip avis bėgti per pievas. Planas pavyko: sargybinis, pagalvojęs, kad per sieną gabenama avių kontrabanda, pasileido bėgti paskui tą bliaunantį draugą, o J. Bielinis ramiausiai su knygomis perėjo sieną.

1917 m. sudegė J. Bielinio sodyba, ugnyje žuvo visą gyvenimą rinkta biblioteka. Netekęs namų J. Bielinis ėmė keliauti vis apsistodamas pas senus bičiulius. 1918 m. sausio 17 d. jis atvyko pas Mitkus, į Katinų kaimą Pasvalio rajone. Išlipo iš rogių ir sukniubo prie sodybos kryžiaus. Savojo gyvenimo šūkiu laikęs paties sukurtą posakį: „Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis“, J. Bielinis mirė nesulaukęs savo didžiausios svajonės išsipildymo – iki Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo buvo likęs vos mėnuo.

J. Bielinio ir kitų knygnešių nepalaužiama drąsa, plieninis ryžtas, apskrumas ir sumanumas padėjo ant pečių išnešioti lietuvių kalbą ateities kartoms.

Pagal Kazį Misių ir Benjaminą Kaluškevičių „Didysis knygnešys Jurgis Bielinis“

1. Perskaitykite tekstą „Jurgis Bielinis – ant pečių išnešiojęs lietuvių kalbą kartų kartoms“. Išsiaiškinkite jums nesuprantamus žodžius, aptarkite juos su mokytoju. Sudarykite nežinomų žodžių 10-tuką. Pažaiskite šaradas.

6.3 Knygnešių karalius – Jurgis Bielinis

2. Remdamiesi tekstu chronologiškai surašykite datas ir biografinius faktus apie J. Bielinį.

Gimė Jurgis Bielinis.

1846

6.3 Knygnešių karalius – Jurgis Bielinis

3. Prisiminkite skaitytą tekstą „Jurgis Bielinis – ant pečių išnešiojęs lietuvių kalbą kartų kartoms“. Pažymėkite teisingus atsakymus.

1. Kur gimė J. Bielinis?

- A Simne.
- B Suvalkuose.
- C Purviškiuose.

2. Kokias kalbas mokėjo J. Bielinis?

- A Anglų, čekų, norvegų.
- B Estų, ispanų, graikų.
- C Rusų, lenkų, latvių, vokiečių.

3. Kuriais metais J. Bielinis tapo knygnešiu?

- A 1873 m.
- B 1883 m.
- C 1876 m.

4. Kas paskatino J. Bielinį tapti knygnešiu?

- A Vincas Kudirka.
- B Kristijonas Donelaitis.
- C Motiejus Valančius.

5. Kokia pažintis paskatino suburti knygnešių draugiją?

- A Pažintis su Kazimieru Ūdra.
- B Pažintis su Kazimieru Būga.
- C Pažintis su Valdu Adamkumi.

6. Koks buvo knygnešių draugijos tikslas?

- A Platinti uždraustą spaudą.
- B Virti uogienę vargingiesiems.
- C Skaityti knygas.

7. Kiek vaikų turėjo J. Bielinis?

- A 1.
- B 2.
- C 5.

8. Koks buvo J. Bielinio gyvenimo šūkis?

- A „Atmink, kad mirsi.“
- B „Kas bus, kas nebus, bet Bielinis nepražus.“
- C „Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis.“

9. Ko J. Bielinis labiausiai gailėjosi, kai sudegė jo namai?

- A Visą gyvenimą kauptų pinigų.
- B Visą gyvenimą kauptos bibliotekos.
- C Visą gyvenimą kolekcionuotų monetų.

10. Kada mirė J. Bielinis?

- A 1819 m. sausio 17 d.
- B 1918 m. sausio 17 d.
- C 1883 m. sausio 17 d.

11. Kur mirė J. Bielinis?

- A Mitkūnų kaime.
- B Katinų kaime.
- C Liubavo kaime.

12. Kokios knygnešių asmeninės savybės padėjo išsaugoti lietuvių kalbą?

- A Drąsa, ryžtas, gudrumas.
- B Tinginystė, gobšumas, pavydas.
- C Puikybė, savanaudiškumas.

